

LUNDS
UNIVERSITET

Fristaden Sverige

Rättsväsendets svek mot misshandlade kvinnor

Emilia Ericson

Mänskliga Rättigheter

Höstterminen 2007

Handledare: Dr. Olof Beckman

Abstract

To this day, battery of women is a global problem. The aim of this paper is to examine this problem in the country that is considered to be one of the most equal countries in the world, namely Sweden. How big a problem is it, what is the social outlook of the victim and how does the Swedish justice system respond to this issue? These are some of the questions that will help to form an answer to the question if Sweden is a sanctuary for female batterers.

Due to the resistance of implementing the entire penalty scale and the use of judicial methods, such as restraining orders and its effect on the women, the conclusion drawn from the answers is yes - Sweden is that sanctuary. The Swedish justice system is not tough enough when it comes to the abuse of women. Most importantly, it is not fair. Battered women can be forced to pay the price of freedom to be out of harms way. The sphere of freedom that is given the women in this situation is consequently limited while that same sphere is rather unrestricted for the men who put them there.

Innehållsförteckning

Abstract	2
Innehållsförteckning	3
1 Inledning	4
1.1 Frågeställning	4
1.2 Teori.....	5
2 Det jämställda Sverige.....	6
2.1 Den internationell kritiken.....	8
2.2 Den mörka statistiken.....	9
3 Att bli brottsoffer i Sverige.....	12
3.1 Misshandelsförhållandet	12
3.2 Omvänd offerfokus.....	13
3.3 Omvänd frihetsbegränsning.....	14
3.4 Minsta möjliga påverkan	18
4 En snedsliten straffskala	21
4.1 Brottet kvinnofridskränkning	21
4.2 Kriminalpolitisk inflation	22
4.3 Imaginärt straffvärde	24
5 Sveriges svekfulla straffmätning	26
5.1 Straffideologier	26
5.2 Inkapacitering	28
5.3 Kumulation vs. Asperation	29
6 Slutsats.....	31
7 Diskussion	33
8 Referenser	34
Litteratur	34
Övrigt referens material.....	34

1 Inledning

Varannan kvinna du möter på staden, i affären eller på jobbet bär på minnen som får Sveriges jämställdhetsflagga att dala. 46 procent – så många av Sveriges kvinnor har efter sin 15-års dag utsatts för våld av en man.¹ Ute i vårt samhälle finns det just nu, i denna stund, kvinnor som fruktar för sina liv. Det finns kvinnor därute vars själar ömmar lika mycket som deras kroppar. Ett brutet ben kan gipsas, ett blödande sår kan plåstras om, men varken gips eller plåster kan läka en själ som brustit. Vad som däremot skulle kunna hjälpa denna läkeprocess är ett samhälle som tar problemet på allvar - ett samhälle som tveklöst och konsekvent ställer sig på offrets sida, inte förövarens. Sverige är idag inte ett sådant samhälle. Vi har ett rättssystem som sviker de som mest behöver det. Det skydd som kallas besöksförbud är inget skydd - det fungerar bara i hälften av fallen och kan överträdas upprepade gånger.² Det genomsnittliga fängelsestraffet för grov kvinnofridskränkning är drygt 10 månader, medan en kvinna som blivit misshandlad kan tvingas leva med ny identitet i hela sitt liv. Både säkerhet och rättvisa är två helt frånvarande begrepp när det kommer till misshandlade kvinnor. Är detta acceptabelt?

1.1 Frågeställning

Uppsatsens syfte är att besvara frågan om Sverige är en fristad för kvinnomisshandlare. För att komma fram till svaret kommer uppsatsen granska situationen vad gäller kvinnomisshandel i Sverige och, för den här uppsatsen väsentliga delar av det svenska rättssystemet. Vägen fram till svaret går via följande frågor:

- Hur jämställt är Sverige egentligen?
- Hur ser offrets situation ut i Sverige?
- Straffskalan – hur används den?
- Straff i det svenska rättssystemet – vad spelar det för roll?

¹ Slagen dam, s. 8

² BRÅ, *Besöksförbud- De berörda och deras erfarenheter*, rapport 2007:2, s. 49

1.2 Teori

Kvinnomisshandel har länge varit ett frånvarande ämnesområde inom den svenska forskarvärlden. Litteraturen vittnar om, och kritiserar detta faktum och manar till förändring. I omfångsundersökningen *Slagen dam* från 2001 talar statistiken klarspråk. Denna typ av undersökning har aldrig tidigare genomförts i Sverige. Vetskapen om läget beträffande kvinnomisshandel i Sverige har funnits i 7 år. Som en av de mest jämställda nationerna i världen bör vi ställa oss frågan varför kunskap om kvinnomisshandel i Sverige inte söks tidigare. Jag har således en omfångsundersökning att förhålla mig till och mindre än ett tiotal böcker. Som tur är finns det en del material på Internet från bland annat BRÅ och Brottsoffermyndigheten som genom siffror och rapporter beskriver en bister verklighet. Detta material tillsammans med litteratur som behandlar rättsystemet utgör grunden som denna uppsats vilar på.

Teorier om rättvisa och proportionalitet och påverkan diskuteras och tillämpas i uppsatsen. En del av detta tar *Straffrättens påföljdslära* av Jareborg och Zila upp och ger insikt i straffsystemets utformning. Genom att granska CEDAW:s concluding observation och Bondessons *Crime and Justice in Scandinavia* sätts problematiken som uppsatsen behandlar i en internationell kontext. Vad gäller den sist nämnda är syftet med den att upplysa om hur rättsystemen i Skandinavien skiljer sig från de i resten av världen. Just detta är intressant för att illustrera svensk straffrätts tillkortakommanden och hur det kan påverka misshandlade kvinnor. Information kan tolkas på olika sätt, och denna tolkning är min egen och inte syftet med boken, som istället exempelvis vill se en kriminalpolicy där antalet fängelsestraff minskar. Överlag verkar boken ha till syfte att låta de Skandinaviska rättsystemen stå som modell för andra länder.

Det har i utredningssammanhang länge saknats ett kvinnoperspektiv och detta tar mycket av den litteratur jag använt upp som ett problem. BRÅ:s *Våld mot kvinnor* belyser bland annat denna problematik med tidigare utredningar på området och även utredningen *Slag i luften* från 2004 tar upp vikten av ett kvinnoperspektiv. Det manliga synsättet har varit rådande eftersom det varit män som lett och utgjort majoriteten i utredningar som berör straffrätten. Denna studie grundar sig således på relativt färskt material då kvinnans perspektiv är att föredra när det handlar om misshandel mot henne. Vad jag saknat i de använda källorna är dock den redan nämnda teorin om påverkan, så den kommer alltså användas.

2 Det jämställda Sverige

I jämförelse med många andra länder ser Sverige oerhört jämställt ut. Sverige har till och med ansetts gå i bräschen för jämställdheten mellan kvinna och man.³ I WEFs, (World Economic Forum) rapport från 2007, *The Global Gender gap*, tar Sverige dessutom hem första platsen, precis som året innan. 128 länder undersöktes på fyra områden: ekonomiska möjligheter och deltagande, politiska möjligheter, hälsa och utbildning. Det konstateras även i undersökningen att Sverige, tillsammans med Norge och Finland, har minskat könsklyftan med över 80 procent.⁴

Att Sverige får utgöra måttstock för andra länders strävan efter ett mer jämlikt samhälle är inte svårt att förstå. Med en så positiv statistik att visa upp framstår Sverige som rena solskenshistorien. Det finns emellertid ofta två sidor till en historia vilket gör att Sverige kanske bör granskas lite mer? Granskas Sverige på nära håll, och olika håll kanske det är så att bilden av det jämställda Sverige blir mer otydlig och inte lika vacker? Kvinnan som blir slagen inom hemmets väggar långt från WEFs granskande ljus skulle kanske inte stämma in i lovsång om det jämställda Sverige. För hennes värld är allt annat än jämställt, oavsett vad statistiken säger.

Sverige är en förebild när det kommer till jämställdhetspolitiken. Mäns våld mot kvinnor är däremot ett område som Sverige sent lade märke till och varit dåliga på att ingripa mot. Det svenska samhället är dock inte mottagligt för den här sortens fakta. Det råder en samstämmighet över hela landet kring föreställningen om att jämställdheten triumferat i Sverige. Att fästa uppmärksamheten på problematiken med kvinnofridsbrott får slutsatsen om uppnådd jämställdhet i Sverige att fallera. Detta framkallar i sin tur obehagskänslor hos befolkningen.⁵

Om det svenska samhället i stort lever med bilden av det jämställda Sverige som den absoluta sanningen finns risken att vi blundar för de problem som faktiskt existerar. Om befälhavaren på fartyget Titanic hade använt sig av de faktiska kunskaperna om fartyg, hav

³ Eliasson, Mona, *Att förstå mäns våld mot kvinnor* i Heimer, Gun - Posse, Barbro, *Våldsutsatta kvinnor*, s. 15

⁴ WEF, *The Global Gender Gap Report 2007*, s. 16

⁵ Eliasson, Mona, *Att förstå mäns våld mot kvinnor* i Heimer, Gun - Posse, Barbro, *Våldsutsatta kvinnor*, s. 15

och isberg istället för att se fartyget som osänkbart hade antagligen inte katastrofen 1912 inträffat. Kan det möjligtvis vara så att det krävs mer insikt och erkännande för att Sverige ska komma längre på jämställdhetsområdet? Vi som bor i detta land kanske måste inse att båten vi färdas i inte är fulländad? Eller ska vi sitta på övre däck och spela en finstämd sång och hoppas på det bästa medan båten sjunker?

Ett verktyg som kan vara till hjälp i sökandet efter brister i den svenska jämställdheten är FN:s kvinnokonvention från 1979 om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor och dess tillhörande kvinnokommitté (CEDAW). Konventionsstaterna, däribland Sverige, åtar sig nämligen att leva upp till de krav som ställs i konventionen angående kvinnors rättigheter.⁶ Vidare förpliktigar sig varje konventionsstat att vart fjärde år rapportera skriftligt till CEDAW angående efterlevnaden av konventionen. Kommittén kommer sedan med ett skriftligt omdöme, concluding observation, där brister och framgång av statens implementering av konventionsartiklarna blottläggs. CEDAW kan sedan komma med rekommendationer som staten bör rätta sig efter för att leva upp till konventionen.⁷

CEDAW:s concluding observation kommer att utgöra en del i detta kapitel för att få ett internationellt perspektiv på Sveriges jämställdhetsarbete. CEDAW:s senaste rapport, vilket är den som används för att få de mest aktuella kommentarerna, fyller även funktionen av ett undersökande verktyg. Som nämnts ovan görs detta för att blottlägga Sveriges eventuella brister i arbetet att uppfylla jämlikhet mellan kvinna och man.

Kapitlets sista del kommer genom statistik och siffror ge en bild av våldet mot kvinnor i Sverige. Många av de siffror som presenteras här kommer från brottoffermyndighetens studie om mäns våld mot kvinnor. Detta är den första stora undersökningen på nationell nivå och syftar till att ge en bild av hur omfattande mäns våld mot kvinnor är i dagens Sverige. Innan denna studie kom ut 2001 så fanns det inte statistik över hur vanligt förekommande mäns våld mot kvinnor är. Resultaten från brottoffermyndighetens undersökning kan därför medverka till att illustrera omfattningen av just denna våldstyp.⁸

⁶ Amnéus, Diana, *Kvinnor och mänskliga rättigheter*, i Gunner, Göran - Namli, Elenas *Allas värde och lika rätt*, s. 155-156

⁷ Amnéus, Diana, *Kvinnor och mänskliga rättigheter*, s. 158

⁸ Slagen Dam, s.11

Målande samhällsbeskrivningar i all ära, men ibland är statistik det bästa sättet att få en överblick över en situation. Det är liksom svårare att blunda för statistiken. Därför får den utgöra det andra verktyget för att exponera jämställdhetssituationen i det svenska samhället.

2.1 Den internationella kritiken

I CEDAW:s concluding observation från 2001 får svenska staten beröm för sitt arbete med att öka andelen kvinnor med politiska uppdrag. Vidare uppmärksammas den svenska statens engagemang för jämställdhet mellan könen genom arbete med sexuella stereotyper och värdegrunder. CEDAW ser även positivt på ändringen i lagen gällande uppehållstillstånd. Nu är det möjligt för individer som riskerar sina liv på grund av sexualläggning eller kön att få uppehållstillstånd. Den nya lagändringen används framförallt i fall som handlar om diskriminering av kvinnor.

Det finns fler positiva aspekter att lyfta fram enligt CEDAW. Att staten visat sitt missnöje och protesterat då andra stater gjort reservationer mot delar av konventionen som anses grundläggande ses även det som positivt av CEDAW. Statens undertecknande av konventionen mot organiserad transnationell brottslighet uppskattas också. I och med undertecknandet åtar sig svenska staten att motarbeta trafficking av framförallt kvinnor och barn, samt att straffa brottslingar som sysslar med trafficking.⁹

Det finns emellertid sidor i det svenska samhället som CEDAW kritiserar och oroas över, sidor som får den svenska jämlikhetsfasaden att krackelera. Bland annat oroas kommittén över det faktum att lönegapet mellan mäns och kvinnors löner inom både den privata- och offentliga sektorn inte minskat på 10 år. CEDAW drar följaktligen slutsatsen att det råder diskriminering på den svenska arbetsmarknaden, och att det till stor del beror på könsegregationen. Denna segregation är också närvarande inom utbildningssfären, och attityden hos lärarkåren kritiseras eftersom den förstärker de stereotypa könsrollerna. Beträffande chefs- och beslutsfattanderoller inom den privata ekonomiska sektorn samt i statliga styrelser anser CEDAW att representationen av kvinnor är för låg. Även rättsväsendet får kritik för överrepresentation av män inom domarkåren.¹⁰

⁹ CEDAW A/56/38 (2001) s. 24

¹⁰ CEDAW A/56/38 (2001) s. 25

Kritiken slutar inte här. Sverige har också en kraftig underrepresentation av kvinnliga ambassadörer och professorer. CEDAW oroas även över det faktum att de kvinnliga professorerna inte har samma tillgång till resurser och forskningsbidrag som deras manliga kollegor.¹¹

CEDAW:s uttalanden problematiserar bilden av det jämställda Sverige och ger den många olika schatteringar. Allt är inte klanderfritt vad gäller jämställdheten i Sverige, och detta syns tydligast i CEDAW:s kommentar om våld mot kvinnor.

Kommittén ser en direkt koppling mellan det existerande våldet mot kvinnor och maktobalansen mellan man och kvinna i Sverige. Staten bör enligt CEDAW skaffa sig en bättre bild, det vill säga mer information om våldets omfattning och hur det ser ut. Framför allt är det viktigt att staten noggrant utreder frågor som rör våld inom familjen. Vidare uppmanar CEDAW staten att förstärka rådande politik mot våld, framförallt vill CEDAW se uppmärksamhet riktad mot funktionshindrade kvinnor, kvinnor från minoritetsgrupper, samt mot invandrarkvinnor. Vad gäller de två sistnämnda kategorierna konstaterar CEDAW att de utsätts för fortsatt diskriminering i det svenska samhället när det kommer till utbildning och arbete. Ytterligare ett problem de möter är det könsbaserade våldet inom den egna gruppen, vilket kommittén belyser. Kommittén åberopar effektiva åtgärder för att få ett slut på diskriminering och våld mot dessa kvinnor.¹²

2.2 Den mörka statistiken

Risken att en kvinna i Sverige utsätts för våld av en man efter sin 15-årsdag är påtaglig. 46 procent av alla kvinnor i Sverige har efter 15 årsålder, utsatts för våld där förövaren var en man. Mer än hälften av alla kvinnor i Sverige, 56 procent, har någon gång blivit sexuellt trakasserade. År 2001 hade omkring var fjärde kvinna mellan 18 och 24 år, det vill säga 22 procent, fallit offer för våld. Denna grupp var den mest utsatta, men äldre kvinnor delade också den yngre gruppens erfarenheter. Av kvinnor i åldersgrupperna 25-34 och 35-44 hade 12 respektive 11 procent utsatts för våld. 9 procent av kvinnorna i åldern 45-64 hade även de fallit offer för våld år 2001. Sammantaget har 67 procent av kvinnor mellan 18 och 64 år i

¹¹ CEDAW A/56/38 (2001) s. 26

¹² CEDAW A/56/38 (2001) s. 26-27

Sverige någon gång efter sin 15 årsdag utsatts för våld av en man, och/eller blivit sexuellt trakasserade.¹³

Besöksförbuden för män ökade kraftigt i antal mellan 1988 och 1999. Från att ha tilldelat 62 stycken 1988 fanns det 10 år senare 2295 besöksförbud beviljade.¹⁴ Siffror från BRÅ (Brottsförebyggande rådet) visar att antalet anmälda fall om misshandel mot kvinnor (inklusive grov misshandel) år 2006 var 25 491. Det hade således skett en ökning av anmälningar med 6 procent jämfört med föregående år. Statistiken från BRÅ visar vidare att anmälda sexualbrott år 2006 var 12 147 stycken varav 4208 var våldtäkt (även grov).¹⁵ 11 966 av de 25 491 anmälda fallen av kvinnomisshandel som gjordes 2006 klarades upp.¹⁶ Det betyder att 13 525 anmälda brott förblev ouppklarade.

BRÅ:s statistik visar alltså på en ökning av anmälningar, men mörkertalet för våld mot kvinnor är mycket stort. Av den totala brottsligheten i det svenska samhället anmäls ungefär 25 procent, siffran för anmälda brott i just kategorin kvinnofridsbrott anses vara ännu lägre.¹⁷ I en enkät sammanställt av BRÅ svarade 81 procent av 1740 tillfrågade kvinnor som utsatts för våld av en man att de inte anmält ärendet till polisen.¹⁸ Villigheten att anmäla ligger på mellan 9 och 13 procent oberoende av kvinnans relation till gärningsmannen.¹⁹

Varför stannar kvinnor kvar i ett förhållande där de misshandlas? En undersökning visar att 58 procent av kvinnorna stannar kvar på grund av rädsla för mer våld om de lämnar förhållandet. Hälften av kvinnorna uppgav svåra konsekvenser för barnen som anledningen till varför de stannar kvar hos mannen. Även rädslan att bli mördad angavs som skäl, 33 procent menade att rädslan att bli berövad livet höll dem kvar i relationen.²⁰

Angående våldets omfattning svarade 64 procent av dem som utsatts för våld av en före detta make eller sambo att de fått utstå våld mer än vid ett tillfälle under relationen. 38 procent av dessa kvinnor hade mellan 2 och 10 gånger blivit utsatta för hot, fysiskt eller

¹³ Slagen Dam, s.8-10

¹⁴ Slagen Dam s. 12

¹⁵ BRÅ, Statistik över anmälda brott 2006

¹⁶ BRÅ, Statistik över uppklarade brott 2006

¹⁷ Slagen Dam, s.13

¹⁸ Slagen Dam, s.48

¹⁹ Slagen Dam, s.50

²⁰ Eliasson, Mona, *En plump i jämställdhetens protokoll. Svensk forskning om våld mot kvinnor i BRÅ-rapport 1997:2 Våld mot kvinnor*, s.34

sexuellt våld av sin dåvarande make eller sambo. Det fanns även kvinnor tillhörande denna grupp som hade haft förhållande med mycket hög våldsfrekvens, 1 av 10 hade blivit utsatta fler än 50 gånger. 20 procent svarade att de blivit utsatta en gång under förhållandet. Det är således vanligare att våldet i en relation fortsätter än att det upphör efter första tillfället.²¹

Av de kvinnor som försökt begå självmord i Sverige uppger 72 procent att de utsatts för våld. 60 procent av självmordsförsöken har begåtts av kvinnor som utsatts för sexuellt våld. Gruppen kvinnor som begått självmordsförsök och istället utsatts för fysiskt våld uppgår till 48 procent.²²

²¹ Slagen Dam, s. 24

²² Slagen Dam, s.58

3 Att bli brottsoffer i Sverige

I detta kapitel diskuteras hur det svenska samhället ställer sig till begreppen offerfokus, skyddsåtgärder och rättvisa. Dessa begrepp kommer förhoppningsvis åskådliggöra brottsoffrets situation i det svenska samhället. Det finns litteratur som kritiserar benämningen av misshandlade kvinnor som offer. Offerstämpeln kan associeras med hjälplöshet och svaghet vilket gör att en del brottsofferorganisationer och brottsoffer själva inte uppskattar benämningen offer.²³ I detta kapitel kommer emellertid begreppet offer användas. Det görs inte för att på något sätt nedvärdera kvinnor. Begreppet offer ska i detta sammanhang ses som motsatsen till förövare. Värderingar som kan läggas till begreppet offer hör således inte hit.

Genom att se hur brottsoffrets situation ser ut i samhället kan vi komma närmare svaret på frågan om Sverige är en fristad för kvinnomisshandlare. Lägg fokus och åtgärder på att skipa rättvisa åt offret är det ju troligt att svaret på frågan är nej. Visar det sig emellertid att det finns brister i statens omhändertagande av brottsoffer och att skyddsåtgärderna i Sverige inte skipar rättvisa, lutar det åt ett jakande svar. För att tydliggöra kvinnans situation kommer kapitlet inledas med ett avsnitt som beskriver hur ett typiskt misshandelsförhållande kan se ut.

3.1 Misshandelsförhållandet

Föregående kapitel blottlägger den problematik som den svenska staten står inför idag gällande kvinnofridsfrågan. Hur ser då situationen ut för de kvinnor som faktiskt dagligen lever med denna problematik? Hur ser rollerna ut i förhållandet mellan förövaren och offret?

Mannens roll tar sig uttryck i dominans- och kontrollbeteende vilket resulterar i att kvinnan blir underordnad och förtryckt. Typiskt i ett sådant förhållande är att både kvinnan och mannen håller våldet hemligt för omvärlden. När våldsspiralen väl satts i rörelse isoleras kvinnan mer och mer från omgivningen. Mannen har därmed hennes liv i sina händer. Kvinnan ser sig tillslut genom mannens ögon. Även om de flesta inte tycker de är förtjänta av

²³ Snare, Annika, *Victim Policy - Only for the Good?* i Bondeson, Ulla Vs *Crime and Justice in Scandinavia*, s.498

misshandeln har kvinnorna inte varit i stånd att göra motstånd eller se sig själv genom sina egna ögon.²⁴

Vanligt är också att mannen även styr ekonomin helt och hållet. För att isolera kvinnan så mycket som möjligt tvingas hon sluta arbeta, om ekonomin tillåter. Forskning visar att ett karaktäristiskt drag i svenska hem, oavsett om våld förekommer eller inte, är att mannen ansvarar för de tunga ekonomiska besluten. Traditionsenligt har kvinnan ansvar för kläd- och livsmedelsinköp medan mannen sköter hus- och billån. Kvinnans ansvarsområde ses inte som lika viktigt vilket leder till att mannens arbete värderas högre. Det i sin tur påverkar familjens val av bostad, när på dygnet maten serveras samt när familjen kan åka på semester. Denna familjemall och de könsroller som projiceras ut i det svenska samhället understödjer även de roller som mannen och kvinnan har i ett misshandelsförhållande.²⁵

Strukturen i dessa förhållanden må vara likartad men det går inte att peka ut en specifik socialgrupp i samhället som mer våldsbenägen än någon annan. Problemet återfinns i alla samhällsskikt.²⁶ Den grupp kvinnor som utsatts mest är de med universitetsutbildning utan examen (53 procent) tätt följt av gruppen med en universitetsexamen (49 procent). Beträffande kvinnornas inkomst var de med högst respektive lägst inkomst mest våldsutsatta. Skillnaderna mellan alla de olika inkomstgrupperna var emellertid inte stor då utsattheten i procent låg på mellan 45 och 50. Av de män som utsätter sin nuvarande sambo eller maka för våld är 65 procent löntagare. 70 procent har någon form av eftergymnasial utbildning (23 procent har universitetsexamen och 47 procent påbyggnadsutbildning).²⁷

3.2 Omvänd offerfokus

För det parti som styr Sverige längst, socialdemokraterna, har inte kriminalpolitiken haft så stor tyngd. Socialdemokraterna har istället fokuserat på solidaritet. Bra levnadsvillkor oavsett

²⁴ Eliasson, Mona, *Att förstå mäns våld mot kvinnor*, s.28-29

²⁵ Eliasson, Mona, *Att förstå mäns våld mot kvinnor*, s.29

²⁶ Ingvardsson, Margó, *Våld mot kvinnor i nära relationer. Förslag till åtgärder* i BRÅ-rapport 1997:2, *Våld mot kvinnor*, s. 149

²⁷ Slagen dam, s. 69-70

social rang och jämlikhet skulle därför prioriteras. Denna fokusering kan delvis förklara det svenska samhällets syn på brott och straff.²⁸

“The criminal is often an outcast or a marginalized person and as such regarded as a loser. He should not be forced to suffer even further through punishment but should receive care as do other groups of deprived in the welfare state.”²⁹

Detta citat blottlägger det fokus som Sverige lägger på att hjälpa förövaren. Sociala reformer bör användas för att få bukt på de problem som samhället står inför. Lagar kan dock fungera som ett medel för social förändring. På grund av arbetarrörelsens storlek och makt genom åren kan områden som rättsäkerhet och individuella rättigheter ha kommit att prioriterats lägre i Sverige i förhållande till andra jämförbara länder.³⁰

3.3 Omvänd frihetsbegränsning

Besöksförbudet inrättades 1988 med anledning av arbetet att stävja mäns våld mot kvinnor. Lagen kan tillämpas mot män och kvinnor och ska fungera som ett skydd för personer som trakasseras och blir förföljda. Den är däremot främst framtagen som ett skydd för kvinnor som vid en separation blir förföljda och trakasserade. Brott mot besöksförbudet straffades 1988 med högst 6 månaders fängelse. Ett par år senare, 1990, höjdes straffet till 1 år. Ytterligare ändringar av lagen gjordes 2003 då två nya förbud infördes.³¹

Ändringen hade för avsikt att utöka skyddet för utsatta människor. Denna ändring skulle emellertid inte ske på bekostnad av deras privatliv. Innan skärpningen av lagen fanns det två former av förbud: *Besöksförbudet*, innebär att en person X inte får kontakta eller förfölja en person Y som fått besöksförbud beviljat mot person X. *Utvidgat besöksförbud* är mer rigoröst och förbjuder även vistelse i närheten av hemmet, arbetsplatsen, samt övriga platser som person Y vanligen befinner sig på. *Särskilt utvidgat besöksförbud* och *förbud i gemensam bostad* är de nya tilläggen från 2003. Det förstnämnda är en skärpning av utvidgat besöksförbud och stipulerar ett förbud mot att även befinna sig i anslutande områden till de

²⁸ Tham, Henrik, *From Treatment to Just Deserts in a Changing Welfare State*, i Bondeson, Ulla Vs *Crime and Justice in Scandinavia*, s.101

²⁹ Tham, Henrik, *From Treatment to Just Deserts in a Changing Welfare State*, s.101

³⁰ Tham, Henrik, *From Treatment to Just Deserts in a Changing Welfare State*, s.101-102

³¹ BRÅ, *Nya regler i lagen om besöksförbud - Delrapport*, 2005, s.12

platser som förbudet rör i utvidgat besöksförbud. Det sista förbjuder person X att vistas i den bostad som denne delar med person Y.³²

Åklagare eller domare har bestämmanderätt vad gäller utfärdande av besöksförbud. Anmälan kan göras personligen eller av polisen. Besöksförbudet avser också kontakt via telefon, sms, Internet eller brev. Inte heller kontakt via en mellanhand så som familjemedlemmar eller utomstående är tillåtet.³³

Den som får besöksförbud beviljat för första gången kan inte få ett särskilt utvidgat besöksförbud. Det är först ett alternativ vid en överträdelse av utvidgat besöksförbud. Vidare krävs proportionalitet, det vill säga, förbudet får inte anses vara hårdare än vad brottet är. Det ligger således hos åklagare att kunna bevisa varför hotet som personen i fråga utgör är allvarligare än den frihetsbegränsning som personen får leva med vid ett beslut om särskilt utvidgat besöksförbud. Förbudet gäller upp till ett år efter utfärdat datum.³⁴

Beslut om besöksförbud i gemensam bostad kan fattas i fall där risken är stor att ena parten kommer att utsätta sin partner för någon form av våld. Syftet med detta förbud är att möjliggöra en säker separation från en partner utan att behöva lämna hemmet. Förbudet kan, efter första månaden, förlängas veckovis. Även här spelar proportionalitetsprincipen en avgörande roll. Hur parets relation sett ut är också av betydelse - även om bevis för begångna brott mot personen inte är ett krav anses detta väga tungt.³⁵

BRÅ:s rapport från 2007 visar att de nya förbuden inte praktiseras i någon stor utsträckning, i synnerhet inte särskilt utvidgat besöksförbud. Detta har mellan åren 2003 och 2006 utfärdats tre gånger.³⁶ Vad gäller besöksförbudet i gemensam bostad anses även det ha tillämpats i liten omfattning. 112 stycken beslut beviljades 2006.³⁷

I 2005 års delrapport uppger åklagare att villkoren för att de nya förbuden ska kunna omsättas i praktiken är mycket svåra att uppfylla.

”När det gäller besöksförbud i gemensam bostad lyfter åklagaren fram kravet om påtaglig risk och den stränga proportionalitetsprincipen, vilka tillsammans gör

³² BRÅ, *Nya regler i lagen om besöksförbud - Delrapport*, 2005, s.13

³³ BRÅ, *Nya regler i lagen om besöksförbud - Delrapport*, 2005, s.15

³⁴ BRÅ, *Nya regler i lagen om besöksförbud - Delrapport*, 2005, s.15

³⁵ BRÅ, *Nya regler i lagen om besöksförbud - Delrapport*, 2005, s.15-16

³⁶ BRÅ, *Besöksförbud- De berörda och deras erfarenheter*, rapport 2007:2, s.22

³⁷ BRÅ, *Besöksförbud- De berörda och deras erfarenheter*, rapport 2007:2, s.41

frihetsberövande till ett mer naturligt och verksamt alternativ. Vad gäller den andra nya regeln om särskilt utvidgat besöksförbud menar de att det dels saknas situationer i vilka regeln kan tillämpas, dels att det särskilt utvidgade besöksförbudet inte ger ett meningsfullt skydd.”³⁸

I 2007 års rapport vittnar åklagare fortfarande om svårigheter att implementera lagarna. De tar även upp otydligt formulerade begrepp som de har svårt att tolka i lagen om besöksförbudet i gemensam bostad. De ställer sig frågande till begreppen ”gemensam bostad” och ”påtaglig risk”³⁹

Överträdelse av besöksförbud har varit mer regel än undantag, år 2001 låg siffran på över 3400. Antalet beviljade besöksförbud det året var emellertid ungefär 3200.⁴⁰ I dagsläget efterlevs besöksförbuden i hälften av fallen. Upprepade kränkningar av förbudet sker i majoriteten av de rapporterade fallen. Att inte alla överträdelse av förbudet anmäls beror på att personerna som fått besöksförbudet beviljat inte förmår sig att göra fler anmälningar eftersom det inte visats ha någon effekt. I regel handlar överträdelsen om telefon- och sms-hot samt ”stalking”. Vad som önskas av många av dem som lever under hot och rädsla är att polisen blir mer resolut vad gäller överträdelse av besöksförbudet. En del tror även att hårdare tag från åklagare samt vård av förbrytaren kan stävja omfattningen av överträdelse.⁴¹

Skyddade personuppgifter är en annan samhällsåtgärd som är möjlig i Sverige för de personer som hotas och utsätts för våld. Den utnyttjas främst av kvinnor som levt i ett destruktivt förhållande med en våldsam man. Det finns under denna rubrik tre typer av åtgärder vilka går under benämningen *sekretessmarkering*, *kvarskrivning* och *fingerade personuppgifter*. I den förstnämnda, som också kallas för ”skyddad adress” eller ”skyddad identitet”, kan personuppgifter skyddas i folkbokföringsdatabasen. Dessa får vid en sekretessmarkering inte lämnas till någon utan grundlig granskning. Att på detta sätt skydda personuppgifter fungerar emellertid dåligt.⁴² ”För personer med sekretessmarkering är risken för att skyddade uppgifter av misstag lämnas ut p.g.a. bristande rutiner i någon myndighets

³⁸ BRÅ, *Nya regler i lagen om besöksförbud - Delrapport*, 2005, s.19

³⁹ BRÅ, *Besöksförbud- De berörda och deras erfarenheter*, rapport 2007:2, s. 12

⁴⁰ SOU 2004:21, *Slag i luften*, s.87

⁴¹ BRÅ, *Besöksförbud- De berörda och deras erfarenheter*, rapport 2007:2, s. 49-51

⁴² Socialstyrelsen, *Meddelandeblad*, s.1

eller organisation ett allvarligt problem.”⁴³ Skulle däremot en sekretessmarkering fungera bra kan det bli svårt att förnya skyddet då det gått ut. Det fodras bevis på fortsatt existerande hot för att få sekretessmarkeringen förlängd.⁴⁴

Genom kvarskrivning kan en persons adress hemlighållas. Den adress som den ansökande personen bott på innan flytt får således stå kvar i folkbokföringen. Myndigheten som fattar beslut om kvarskrivning är skatteverket, vilken måste följa folkbokföringslagen. Denna lag kan endast tillämpas om besöksförbud inte anses räcka. Dessutom krävs goda skäl, till exempel om hot är påtagligt och risken stor att personen i fråga kommer att utsättas för brott eller trakasserier av den allvarligare graden. År 2004 låg antalet kvarskrivningar på 770.⁴⁵

Likt kvarskrivning och sekretessmarkering används främst fingerade personuppgifter av kvinnor. Denna skyddsåtgärd handlar om att skiljas från sitt tidigare liv och sina närstående, det vill säga göra ett identitetsbyte. Endast de som lever under extrema hot kan enligt lagen om fingerade personuppgifter byta identitet. Detta innebär att personen får använda personuppgifter som inte är ens egna. Detta steg kan dock inte tas om kvarskrivning eller annan skyddsåtgärd ger fullgott skydd. Det är endast ett fåtal som fått det beviljat, mellan 20 och 30 personer levde år 2005 med fingerade personuppgifter i Sverige.⁴⁶

Vare sig det handlar om sekretessmarkering, kvarskrivning eller identitetsbyte är skyddade personuppgifter förenade med en del problem. Det kan exempelvis krävas extra utgifter i form av säkrare lås, tithål i dörren och fler mobiltelefoner. Förövrigt kan det bli aktuellt med ekonomiskt bistånd eftersom möjligheten att arbeta påverkas negativt. Arbetsgivaren behöver nämligen ha tillgång till personalens personuppgifter, vilket innebär ett stort risktagande.⁴⁷

Alla de skyddsåtgärder som erbjuds i Sverige häver inte den känslan av otrygghet och rädsla för sitt liv som många utsatta kvinnor lever med idag. Att skyddsmekanismerna i samhället är bristfälliga leder i sin tur till att åtskilliga kvinnor skapar egna. Det kan vara allt från att ha en väska med kläder packad om omedelbar flykt skulle bli aktuell, till att gömma föremål som skulle kunna användas som vapen mot kvinnorna vid ett eventuellt övergrepp.

⁴³ Socialstyrelsen, *Meddelandeblad*, s.2

⁴⁴ SOU 2004:1, *Ett nationellt program om personsäkerhet*, s.88

⁴⁵ Socialstyrelsen, *Meddelandeblad*, s.2

⁴⁶ Socialstyrelsen, *Meddelandeblad*, s.2

⁴⁷ Socialstyrelsen, *Meddelandeblad*, s.4

Ofta involveras även barnen för att få veta hur de ska skydda sig själva om pappa blir våldsam.⁴⁸

3.4 Minsta möjliga påverkan

För att komma fram till hur synen på brottsoffret ser ut i Sverige kan en titt på begreppet rättvisa vara på sin plats. Rättvisa är inget absolut begrepp och kan således definieras på olika sätt. En klassisk definition är ”öga för öga, tand för tand”, en annan är allas rätt att åtnjuta de mänskliga rättigheterna. När det kommer till besöksförbud och skyddade personuppgifter som diskuterats ovan finns det emellertid ett annat sätt att definiera rättvisa, utifrån påverkan. Låt oss kalla det ”principen om minsta möjliga påverkan”. Utifrån den principen är rättvisan underordnad i begreppen besöksförbud och skyddade personuppgifter. Hur kan det komma sig? Är inte tanken med dessa begrepp bland annat att skipa rättvisa? Så må vara fallet, men det är inte så det blivit i praktiken.

Besöksförbud utfärdas till någon som befinner sig i en hotfull situation, låt oss säga en kvinna vars före detta sambo eller make våldfört sig på henne på ett eller annat sätt. Det hela borde egentligen vara mycket enkelt. Att fastställa vem som bär skulden är i sådana här sammanhang okomplicerat. Mannen var ju den som slog, trakasserade eller hotade. Att använda besöksförbud och skyddade personuppgifter som straff i en sådan situation är inte rättvist. Utifrån principen ”minsta möjliga påverkan” borde den som är oskyldig vara den som påverkas minst. Det är således, utifrån denna princip obegripligt hur samhället väljer skyddsåtgärder som så uppenbart även straffar kvinnan, om än indirekt. Genom besöksförbud och skyddade personuppgifter förpassar den svenska staten kvinnan till hemmet. Hennes frihet blir begränsad i mycket större utsträckning än mannens. Han har möjligheten att tryggt vistas överallt, utom i, och i närheten av kvinnans hem och arbete. Hon, däremot, kan bara möjligen känna den tryggheten i hemmet och på arbetet. Resten av världen tillhör mannen. Det kan till och med gå så långt att kvinnan byter identitet.

Är det rättvisa när staten rättfärdigar skyddsåtgärder där brottsoffret tvingas göra avkall på hela sin identitet för att skydda sitt liv? Har staten misslyckats med en av sina förpliktelser, den att skydda nationens medborgare?

⁴⁸ Nylén, Lars, *Rättsväsendet – polisens roll*, i Heimer, Gun - Posse, Barbros, *Våldsutsatta kvinnor*, s.191-192

”Staten, inte kvinnor, har tre uppgifter: ansvar för att skapa skydd mot våld för alla, även för kvinnor; att avbryta våld som pågår och att förhindra upprepning.”⁴⁹

Med tanke på det, bevisligen, utbredda våldet mot kvinnor i det svenska samhället, och ständiga kränkningar av skyddsåtgärder står det klart att staten inte håller vad den lovar. Vidare har staten skyldighet att se till så att ett par har samma rättigheter vid en separation. I artikel 23 § 4 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter står det att läsa att: ”Konventionsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa makars likställighet i fråga om rättigheter och ansvar vid äktenskapets ingående, under äktenskapet och vid dess upplösning.”⁵⁰ Det är uppenbart att Sverige inte lever upp till denna artikel. Kvinnor med skyddad identitet befinner sig, som tidigare nämnts, ofta i en prekär ekonomisk situation, med en livskvalité som är sämre än den hon hade kunnat ha om det inte var för hennes före detta make eller sambos hot och våld.

Vad ger den svenska staten kvinnan för val egentligen? Antingen kan hon stanna kvar i ett förhållande som är både psykiskt och fysiskt nedbrytande eller så kan hon välja att gå, förbehållet att hon byter identitet och stannar hemma med stängda fönster och låsta dörrar. Hon kanske på så sätt blir fri från det fysiska våldet. Frågan är dock hur mycket lindring från den psykiska påfrestningen alternativ två ger henne.

Inte heller ”öga för öga, tand för tand definitionen” eller en definition utifrån ett MR-perspektiv skulle klassa sådana åtgärder som rättvisa. I den första definitionen skipas enbart rättvisa om mannen behandlas så som kvinnan behandlats. ”Bruten lem för bruten lem, öga för öga, tand för tand. Samma skada som han har vållat en annan skall tillfogas honom själv” Denna princip är hämtad ur gamla testamentet, (2 Mos 21:24; 3 Mos 24:20). I den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna erkänner alla konventionsstater att de mänskliga rättigheterna är fundamentet till rättvisa.⁵¹ Utifrån detta perspektiv måste således allas rättigheter tillgodoses för att rättvisa ska kunna uppstå.

Nu skulle emellertid inte Sverige klassas som ett civiliserat samhälle om vi rättade oss efter den förstnämnda rättvisepincipen. Förövrigt skulle enbart männen tjäna på att vi återgår till seder och bruk som rådde i Sverige för flera hundra år sedan. Men är det så att det i själva

⁴⁹ Eliasson, Mona, *Att förstå mäns våld mot kvinnor*, s.23

⁵⁰ Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, artikel 23 § 4

⁵¹ Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna, inledningen

verket finns bitar i budskapet som är sunda och fullständigt naturliga? Tillfogar du någon skada ska straffet stå i proportion till skadan. Hur ser vi då på offret i Sverige? Kan det vara så att vi är så rädda för att beröva någon dess frihet att det sker på bekostnad av offrets?

MR-perspektivet är kanske tillsammans med principen om minsta möjliga påverkan det bästa konceptet för att offret ska få rättvisa skipad? Låt oss säga att en kvinnas rätt till personlig säkerhet kränks (artikel 3 i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna). Då har ju rättvisan, sett från ett MR-perspektiv, gått förlorad och utifrån principen om minsta möjliga påverkan kan rättvisa då återfås om kvinnans säkerhet återupprättas utan att det påverkar henne negativt.

Vad är då rättvisa i Sverige? Frågan är svår att besvara, men det verkar onekligen som att frihetsberövande i Sverige är rättvisans motsatt. För att Sverige ska bli ett mer rättvist land krävs det emellertid en omdefiniering av denna syn. Frihetsberövande kan många gånger vara nödvändigt för att rättvisa ska skipas och för att offret, och hennes rättigheter, ska hamna i fokus.

4 En snedsliten straffskala

I brottsbalkens 29:e kapitel, 1§ står det följande:

” Vid bedömningen av straffvärdet skall särskilt beaktas den skada, kränkning eller fara som gärningen inneburit, vad den tilltalade insett eller borde ha insett om detta samt de avsikter eller motiv som han haft.”⁵²

Utifrån detta citat är det intressant att inspektera straffskalan och straffvärdet för kvinnofridsbrottet. Ett brotts straffvärde blir synligt i dess straffskala. Straffskalan anger ett visst brotts max- och ministraff, mellan dessa två gränser kan domstolen utmäta ett straff för det specifika brottet.⁵³ Har ett brott ett högt straffvärde ska det, enligt kapitel 29 § 1 i brottsbalken vara ett tecken på dess grava karaktär och lagstiftarens syn på brottet som mycket klandervärdigt. Kvinnofridsbrottets straffvärde och straffskala borde således avslöja lagstiftningens syn på brottet.

Att lagstiftningen sedan tillämpas i praktiken är väsentligt för att lagstiftningen ska ha någon tyngd. Därför kommer detta kapitel att ägnas åt kvinnofridsbrottets straffvärde i förhållande till andra brotts straffvärden, samt implementeringen av kvinnofridsbrottets straffskala. Kapitlet inleds med en introduktion till detta brott.

4.1 Brottet kvinnofridskränkning

Den första juli 1998 trädde den nya lagen om kvinnofrid i kraft, 4 kap. 4 a §. Den justerades 1999 och lyder:

”Den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4 eller 6 kap. mot en närstående eller tidigare närstående person, döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnad att allvarligt skada personens självkänsla, för *grov fridskränkning* till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

⁵² SFS, 1962:700, 29 kap, § 1

⁵³ Jareborg, Nils – Zila, Josef, *Straffrättens påföljdslära*, s. 108

Har gärningar som anges i första stycket begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, skall istället dömas för *grov kvinnofridskränkning* till samma straff.”⁵⁴

Lagens syfte är att straffa upprepade straffbara handlingar. Lagen är tänkt att särskilt beakta den systematik i kränkningar som ofta karakteriserar brottet.⁵⁵

”Kvinnofridsbrottet är ett exempel på en konkret tillämpning av en könsmaktsförståelse av mäns våld mot kvinnor, där våld förstås sammanhållet och kopplas till en könsmaktstruktur. Brottet innebär att enskilda grova och lindriga (kriminaliserade) gärningar bedöms allvarligare tillsammans än var för sig.”⁵⁶

Brottet ses på så vis från kvinnans perspektiv. Det synliggör hennes utsatta och okontrollerbara situation med upprepade övergrepp, vilket har en destruktiv verkan på hennes liv. Således räknas inte enbart det enskilda kriminella gärningarna utan förhållandets maktstruktur får också betydelse i straffmätningen.⁵⁷

4.2 Kriminalpolitisk inflation

Brotten som begås i samhället straffas olika. Olaga hot och mord straffas exempelvis inte lika, de har olika straffskalor. Även inom dessa straffskalor utmäts olika straff. För olaga hot är straffminimum böter och straffmaximum 1 års fängelse.⁵⁸ Det samma gäller för mord, där sträcker sig straffskalan från 10 års fängelse till livstid.⁵⁹

Straff och straffskalor är en reflektion av samhällets syn på vissa handlingar.⁶⁰ Hade till exempel det svenska samhället fortfarande accepterat barnaga hade det inte funnits en lag som förbjöd det. Om det mest klandervärda brottet ansågs vara att cykla utan lyse på kvällen skulle det också ha den hårdaste straffskalan i brottsbalken. Utifrån detta resonemang är det

⁵⁴ SFS, 1962:700, 4 kap. 4 a §

⁵⁵ Regeringens proposition 1997/98:55, *Kvinnofrid*, s.1

⁵⁶ SOU 2004:21, *Slag i luften* s.57

⁵⁷ SOU 2004:21, *Slag i luften* s.57

⁵⁸ SFS, 1962:700, 4 kap. 5 §

⁵⁹ SFS, 1962:700, 3 kap. 1 §

intressant att jämföra kvinnofridsbrottet med andra brott i brottsbalken. De brott som där straffas hårdare bör ju då av samhället rimligen klassas som värre och mer förkastliga.

Straffskalan för grovt bedrägeri är lägst 6 månader, högst 6 år.⁶¹ För grov kvinnofridskränkning ser straffskalan likadan ut.⁶² Om man bara ser till straffskalan likställer staten bedrägeri med kvinnofridskränkning. Är det så att staten anser att en person som till exempel använt falska handlingar betar sig lika förkastligt och oacceptabelt som en man som upprepade gånger slagit sin fru eller sambo? Även straffskalan för grov stöld har minimumstraffet 6 månader och maximumstraffet 6 år.⁶³ Är det värre att bli bestulen på saker i sitt hem eller att bli slagen om och om igen av den man som du lever med?

”Straffskalans omfång är således tänkt att ge uttryck för måttet av gärningstypens förkastlighet eller klandervärdhet (dess abstrakta straffvärde). De nu gällande straffskalorna har emellertid tillkommit vid olika tidpunkter under en sextioårsperiod och är därför inte värdemässigt samordnade”⁶⁴

Detta citat visar tydligt hur straffskalorna inte speglar dagens syn på olika brott. Risken blir då att gamla värden, där kvinnors situation inte prioriteras, vidmakthålls då straffskalorna inte ändras i takt med samhällsförändringar.

Genom att tillämpa relativ proportionalitet kanske förhållandet mellan kvinnofridsbrottets straffskala och andra brotts straffskala kan bli mer rättvist? ”*Relativ proportionalitet* innebär att man kan säga att ett visst brott förtjänar ett strängare, samma eller ett lindrigare straff än ett annat brott”⁶⁵ Relativ proportionalitet, skulle i det här fallet då betyda att brottet grov kvinnofridskränkning är förtjänt av ett hårdare straff än grovt bedrägeri eller grov stöld.

⁶⁰ Jareborg, Nils – Zila, Josef, *Straffrättens påföljdslära*, s.67

⁶¹ SFS, 1962:700, 9 kap. 3 §

⁶² SFS, 1962:700, 4 kap. 4 a §

⁶³ SFS, 1962:700, 8 kap. 4 §

⁶⁴ Jareborg, Nils – Zila, Josef, *Straffrättens påföljdslära*, s.19

⁶⁵ Jareborg, Nils – Zila, Josef, *Straffrättens påföljdslära*, s.68

4.3 Imaginärt straffvärde

I en rapport som handlar om påföljdspraxis vid våldsbrott, från åklagarmyndigheten 2007, har 360 domslut (från år 2000 och 2005) gällande grov kvinnofridskränkning granskats. Det totala antalet fängelsestraff för bägge åren var 308 stycken. Den genomsnittliga strafflängden för grov kvinnofridskränkning uppgick till 10.85 månader.⁶⁶ I de granskade fallen bestod kränkningarna oftast av misshandel av normalgraden, olaga hot samt ofredande.⁶⁷

Den absolut största andelen domar placerade sig i den nedre delen av straffskalan, det vill säga närmare minimumstraffet. Under år 2000 och 2005, låg mellan 92 och 96 procent av straffen på den nedersta fjärdedelen av straffskalan. I fall där gärningsmannen upprepade gånger kränkt kvinnan har straffet blivit något längre. Medelvärdet var då 11.45 månader, i fall där ett ensamt brott förekommit låg straffets medelvärde på 9.93 månader.⁶⁸

Undersökningen visar även att domstolen utdelar ett hårdare straff till gärningsmannen om han haft en pågående relation till brottsoffret än om kränkningen gällt en före detta partner. Antalet män som avtjänar ett fängelsestraff för att de misshandlat en ex-partner är dock större.⁶⁹

Hur kommer det sig att enbart mellan 4 och 8 procent av de utdömda straffen vid kvinnofridsbrott ligger över den nedersta fjärdedelen av straffskalan? Lagstiftaren menar att den övre delen av straffskalan endast skall implementeras i exceptionella fall. Domstolen måste dessutom, i större utsträckning, kunna underbygga sitt beslut ju mer straffet närmar sig straffmaximum. Är detta inte möjligt vid misshandel? Vad som gör misshandelsbrott problematiska är att de är svåra att gradera. Narkotikabrott är däremot ett brott vars hela straffskala används av domstolarna. Detta beror delvis just på möjligheten att se till mängden narkotika och jämföra fall med varandra.⁷⁰

Är svårigheten att gradera kvinnomisshandel den enda anledningen till att den största delen av straffskalan sällan implementeras, eller kan det ha med synen på brottet att göra?

⁶⁶ Åklagarmyndigheten, *Domstolarnas påföljdspraxis vid vissa brott - sammanfattning* s.24-25

⁶⁷ Åklagarmyndigheten, *Domstolarnas påföljdspraxis vid vissa brott - sammanfattning*, s.28

⁶⁸ Åklagarmyndigheten, *Domstolarnas påföljdspraxis vid vissa brott - sammanfattning*, s.25-26

⁶⁹ Åklagarmyndigheten, *Domstolarnas påföljdspraxis vid vissa brott - sammanfattning*, s.42

⁷⁰ Apropå, *Våldsbrott ger ofta minimistraff*, 2/2007

Målet att bekämpa narkotikabrott, strävan efter ett drogfritt Sverige, har till exempel resulterat i att detta brotts straffvärde eskalerat avsevärt.

”In an international perspective, the sanctioning system in Scandinavia has long been fairly liberal. But this view cannot be stretched to encompass attitudes toward drug-related offences. In recent decades, the Scandinavian countries have adopted much tougher policies than even are stipulated in the international conventions on narcotics.”⁷¹

Sverige anses alltså, ur ett internationellt perspektiv ha ett relativt tolerant straffsystem, förutom när det kommer till brottslighet som har med narkotika att göra. Maxstraffet 1962 var exempelvis 2 års fängelse, idag är minimistraffet för grovt narkotikabrott 2 år, maxstraffet är förlängt till 10 år.⁷² Det genomsnittliga straffet för brott mot narkotikalagen var år 2005 (samt året därpå), 19 månader. För medhjälp och transport, en kategori bestående av ungefär 70 personer, låg det genomsnittliga straffet 2005 på 48 månaders fängelse.⁷³ Inte en enda kränkning av kvinnofrid, oavsett grad, gav år 2005 48 månaders fängelse.⁷⁴ Det längsta straffet utmättes till tre års fängelse.⁷⁵

Är det så att Sverige prioriterar ett narkotikafritt samhälle över ett kvinnofridssamhälle? Är det viktigare för staten att stävja utbredningen av narkotika än utbredningen av problemet med kvinnomisshandel? Kvinnofridsbrottets straffvärde är lägre än bland annat narkotikabrottets, och benägenheten att implementera hela straffskalan är mindre vid kvinnofridsbrott. Varför ha en straffskala som sträcker sig från 6 månader upp till 6 år om merparten av den inte brukas? Är det bara för syns skull som den finns där eller väntar vi bara på att viljan att förändra, som verkar finnas där vid bekämpningen av narkotikabrott, ska infinna sig?

⁷¹ Träskman, Per Ole, *The Dragon's Egg – Drug-related Crime Control*, i Bondeson, Ulla Vs *Crime and Justice in Scandinavia*, s.295

⁷² Träskman, Per Ole, *The Dragon's Egg – Drug-related Crime Control*, s.295-296

⁷³ BRÅ, *Narkotikastatistik 2006*, s.20

⁷⁴ Åklagarmyndigheten, *Domstolarnas påföljdspraxis vid vissa brott*, s.223

⁷⁵ Åklagar myndigheten, *Domstolarnas påföljdspraxis vid vissa brott*, s.218

5 Sveriges svekfulla straffmätning

Det här kapitlet handlar om straff i allmänhet och det svenska straffsystemet i synnerhet. Vilken är straffets roll? Har det någon betydelse om det utdömda straffet är mildt? Efter att i föregående kapitel ha behandlat straffskalor samt straffvärde kommer vi nu gå in på det svenska straffsystemet för att få svar på ovanstående frågor. Straff kan bland annat ha en rättviseskipande roll och en inkapaciterande roll. De kan vara milda eller hårda och utmätas på olika sätt. Vad som är intressant att uppmärksamma här är hur misshandlade kvinnor påverkas om de en dag konfronteras med det svenska straffsystemet. Främjar eller hämmar rättssystemet kvinnomisshandeln i Sverige?

USA:s rättstradition är mycket olik den svenska. Längre avtjänade straff och en regel som resulterar i en livstidsfängelsedom vid det tredje begångna brottet gör USA till en intressant motpol när det svenska rättssystemet diskuteras. Med tanke på den stora återfallsrisken vid kvinnofridsbrott, är det inte svårt att föreställa sig hur implementeringen av denna regel i Sverige skulle öka antalet fängslade. Ur kvinnofridssynpunkt är det värt att diskutera om inte denna amerikanska regel, ”three strikes and you are out”, vore något för det svenska rättssystemet att ta efter. Då skulle kanske den misshandlade kvinnans chans att bli fri från ett liv i skräck och misshandel öka. Dessutom är det en markering från rättsväsendets sida att samhället inte accepterar hur många lagöverträdelser som helst.

Oavsett åsikter om straff och olika system är det viktigt att kunna föra en diskussion om de för att bli medvetna om hur det påverkar samhället. Straffsystemet existerar och vi måste förhålla oss till det.

5.1 Straffideologier

Vi blir medvetna om straffets existens mycket tidigt i livet. De allra flesta får som barn lära sig att vissa handlingar får dåliga konsekvenser, det straffar sig. Strafftraditionen går långt tillbaka, men syftet med straff har varierat. Det finns idag relativa och absoluta straffideologier. Dessa beskriver olika syn på straffets syfte och mål. Till de absoluta ideologierna hör vedergällning och försoning medan allmänprevention och

individualprevention räknas till de relativa ideologierna. I de absoluta straffideologierna har straffet inget direkt syfte, det har det däremot i de relativa ideologierna.⁷⁶

Allmänprevention handlar om att straffet har en avskräckande effekt i samhället samt en moralbildande funktion. Visar lag och domstol att en viss handling är oacceptabel kommer människans normbildning på sikt förändras. Vad som en gång varit moraliskt försvarbart blir på grund av lag och dom i människans ögon förkastligt.⁷⁷ Ur ett individualpreventionsperspektiv är straffets syfte att förhindra upprepad brottslighet där den enskilde brottslingen ska avhålla sig från att begå fler brott. Straffets utformning spelar mindre roll, men grundprincipen är avskräckning, förbättring och oskadliggörande (inkapacitering), beroende på brottslingens behov.⁷⁸

Sett ur ett historiskt perspektiv har synen på varför ett brott förtjänar ett straff kunnat delas in i tre grupper: den primitiva, den kollektivistiska och den radikala uppfattningen. Den första gruppen anser att brott är en hädelse mot gud, den andra att brottet kränker lagens myndighetskap, den tredje menar att brottets skadlighet och den fara brottet utgör ligger till grund för bestraffning.⁷⁹

För denna uppsatsen är det emellertid, med undantag för den radikala uppfattningen, mer intressant att diskutera en annan syn på varför vi har straff.

”Retributivism is a very straightforward theory of punishment: we are justified in punishing because and only because offenders deserves it. Moral culpability (desert) is in such a view both a sufficient as well as necessary condition of liability to punitive sanctions. Such justification gives society more than merely a right to punish culpable offenders. It does this, making it not unfair to punish them, but retributivism justifies more than this. For a retributivist, the moral culpability of an offender also gives society the duty to punish. Retributivism, in other words, is truly a theory of justice such that, if it is true, we have an obligation to set up institutions so that retribution is achieved.”⁸⁰

⁷⁶ Jareborg, Nils – Zila, Josef, *Straffrättens påföljdslära*, s.63

⁷⁷ Jareborg, Nils – Zila, Josef, *Straffrättens påföljdslära*, s.75

⁷⁸ Jareborg, Nils – Zila, Josef, *Straffrättens påföljdslära*, s.85-86

⁷⁹ Jareborg, Nils – Zila, Josef, *Straffrättens påföljdslära*, s.71

⁸⁰ Moore, Michael S., *The Moral Worth of Retribution*, i von Hirsch, Andrew – Ashworth, Andrew *Principled Sentencing*, s.188

Retributivism, är i detta sammanhang en rättviseteori som jämte den primitiva, kollektivistiska och radikala uppfattningen kan vara en alternativ förklaring till varför vi har och bör ha straff i vårt samhälle.

Att straff avskräcker människor från att begå brott, och har en reducerande effekt på brottsligheten i samhället är teorier som inte stöds i forskningen.⁸¹ Återfall i brottslighet, är enligt Brottsoffermyndigheten ett statistiskt faktum. År 2001 återföll, inom tre år mellan 30 och 57 procent i samma typ av brott.⁸² Att avskaffa straffet vore dock ur den ovan citerade teorin förkastligt, och av nyss nämnda statistiska siffror verkar rättviseteorin (retributivism) den mest hållbara.

5.2 Inkapacitering

Dödsstraff och långa fängelsestraff för ofta tankarna till USA. Detta lands straffrätt har stor tillit till inkapaciteringens förmåga att avskräcka befolkningen att begå brott. Ett exempel på USA:s strikta syn på brott och straff är dess tillämpning av principen ”three strikes and you are out”. Enligt denna princip döms den till livstids fängelse som begår ett brott för tredje gången. En person som två gånger blivit dömd för brott måste därför passa sig, för minsta förseelse kan leda till fängelse på livstid, utan chans att bli villkorligt frigiven.⁸³

I Sverige är det avtjänade straffet i genomsnitt kortare än i USA. 1990 låg det avtjänade straffet för våldtäkt i genomsnitt på 43.3 månader i USA jämfört med 16.9 månader i Sverige 1991. För våldsbrott avtjänades i genomsnitt 16.1 månader av straffet i USA och 3.1 månader i Sverige.⁸⁴ I en undersökning som gjorts i boken, *Crime and Justice in Scandinavia*, angående den svenska befolkningens syn på straff i Sverige ansåg 69 procent att det var för mildt.⁸⁵

Vad blir konsekvenserna av milda straff? Eftersom forskningen säger att fängelse inte leder till ett mer laglydigt samhälle borde inte konsekvenserna bli negativa, eller? Kanske inte utifrån allmänhetens bästa. Utifrån offrets bästa kan dock konsekvenserna bli svåra.

⁸¹ Jareborg, Nils – Zila, Josef, *Straffrättens påföljdslära*, s.86

⁸² BRÅ, *Kriminalstatistik 2006*, s.250

⁸³ Jareborg, Nils – Zila, Josef, *Straffrättens påföljdslära*, s.87

⁸⁴ Farrington, D.P. – Langan, P.A. – Wikström, O.H., *Changes in Crime and Punishment in America, England and Sweden Between the 1980s and the 1990s*, i Bondeson, Ulla Vs *Crime and Justice in Scandinavia*, s.172-175

⁸⁵ Bondeson, Ulla V., *Perceptions of Criminal Justice Policy in Scandinavia*, i Bondeson, Ulla Vs *Crime and Justice in Scandinavia*, s.428

Genom att hålla farliga brottslingar inspärrade under en längre tid kan allvarliga och livshotande gärningar undvikas.⁸⁶ Det är alltså riskabelt att släppa gärningsmannen för tidigt. För övrigt kan ett förhållandevis långt straff ge offret andrum och en chans att återgå till ett normalt liv. ”Vi vet inte om straffsatsen har någon betydelse för misshandlarnas beteende men vi vet att det har betydelse för offren, som när mannen sitter inne får en tids ro och vila och möjlighet att planera eventuella förändringar i sitt liv.”⁸⁷

5.3 Kumulation vs. Asperation

När straff ska utmätas i fall där mer än ett brott begåtts kan tillvägagångssättet skilja sig åt beroende på om lagstiftningen tillämpar kumulations- eller asperationsprincipen. Kumulationsprincipen räknar samman maxstraffen för brotten. Varje brott straffas för sig. Vid tillämpning av asperationsprincipen bestäms ett gemensamt straff för de begångna brotten. Ofta betyder det ett något strängare straff än maxstraffet för det grävsta brottet. Det vill säga, faller ett av de begångna brotten inom en straffskala som tillämpar fängelsestraff får straffet, på grund av den flerfaldiga brottsligheten, överstiga just det brottets straffmaximum.⁸⁸

Appliceras kumulationsprincipen på kvinnofridsbrott kommer varje misshandel, hot och trakasserier dömas var för sig. Domarna läggs sedan ihop och summan utgör då straffet. I Sverige används asperationsprincipen. Fall som handlar om frids- och kvinnofridsbrott döms därför annorlunda.

”De enskilda gärningarna döms som en enda helhet och sammanhålls av att var och en av de åtalade gärningarna har utgjort led i en upprepad kränkning av brottsoffret integritet och att gärningarna har varit ägnade att allvarligt skada hans eller hennes självkänsla.”⁸⁹

⁸⁶ Kyvsgaard, Britta, *Social Polarisation and the Incapacitation of Offenders*, i Bondeson, Ulla *Vs Crime and Justice in Scandinavia*, s.289

⁸⁷ Bergmark, Birgitta – Hamne lundberg, Gunilla, *Stryptag, Famntag, Klapp eller Död*, s.93

⁸⁸ Jareborg, Nils – Zila, Josef, *Straffrättens påföljdslära*, s.124-125

⁸⁹ Åklagarmyndigheten, *Domstolarnas påföljdspraxis vid vissa brott*, s.90

Det bör tilläggas att just lagen om kvinnofrid är sådan utformad att den ska ta hänsyn till hela kvinnans situation. Upprepad kränkning är till och med ett krav för att brottet ska klassas som ett kvinnofridsbrott.⁹⁰

Vilken av de två teorierna är, utifrån kvinnans perspektiv, mest rättvis?

Kvinnofridslagen, under ledning av asperationsprincipen, tar ju hänsyn till kvinnans situation och många kränkningar leder ofta till ett något hårdare straff. Men om varje slag gjorde ont, om alla hot skrämde och alla skällsord sårade, då borde en princip som straffar varje handling för sig vara den mest rättvisa.

⁹⁰ Åklagarmyndigheten, *Domstolarnas påföljdspraxis vid vissa brott*, s.91

6 Slutsats

Är Sverige en fristad för kvinnomisshandlare? De fyra ovanstående kapitlen vittnar dessvärre om ett samhälle där problematiken med kvinnomisshandel är stor. Både CEDAW:s concluding observation och statistik från bland annat BRÅ samt regeringens och Brottsoffermyndighetens omfångsundersökning Slagen dam underbygger detta. Att utifrån det dra slutsatsen att denna problematik utgör en fristad för kvinnomisshandlare i Sverige är emellertid inte självklart. För att komma fram till svaret på frågan krävs ytterligare granskning. Hur bemöter till exempel staten problematiken och vad har statens åtgärder fått för resultat?

Vad gäller statens åtgärder har en granskning av olika skyddsåtgärder givit skrämmande resultat som i mångt och mycket talar för sig själv. Besöksförbudet efterlevs i hälften av alla fall, totalt 3400 kränkningar av besöksförbudet rapporterades år 2006. Att då kalla besöksförbudet för en skyddsåtgärd är uppenbarligen missvisande. Inte nog med att besöksförbudet har låg effektivitet, dess utformning är dessutom högst tvivelaktig. Besöksförbudet talar om var kvinnan kan ”gå säker”. Fruktar kvinnan för sin hälsa och sitt liv kan hon alltså enligt staten vara säker hemma och kanske på arbetet. Utanför denna sfär är emellertid kvinnan ett lovligt byte.

Hur kan staten motivera användandet av besöksförbudet när det är så tydligt att dess utformning bygger på att kvinnan ska betala med sin frihet för att besparas misshandel? Är mannen riktigt farlig räcker det emellertid inte med att offra sin frihet. Ett identitetsbyte kan bli aktuellt för att skydda sig själv. Att detta ens finns som alternativ för misshandlade kvinnor är fruktansvärt, och helt oacceptabelt. Anser staten att en man utgör ett så påtagligt hot borde det vara självklart att det är han, och endast han som ska straffas.

Det handlar om rättvisa, något som Sverige verkar definiera på ett mycket märkligt sätt. Gärningsmannen, han som står för misshandeln, hoten och trakasserierna är den part som minst känner av de negativa konsekvenserna av sitt handlande när staten ingriper. Det svenska rättviseperspektivet verkar onekligen snedvridet och för att någon form av proportionalitet ska uppstå bör principen om minsta möjliga påverkan tillämpas på offret. Rätten till frihet och hälsa är två koncept som ryms under MR-paraplyet, staten måste dock hålla paraplyet uppfällt

för att det effektivt ska ha en möjlighet att skydda dem från angrepp.

Kvinnofridsbrottets straffvärde och straffskala kan också diskuteras. Som kapitel 4 visar är dess straffvärde inte högre än exempelvis straffvärdet för bedrägeri, och rättsväsendet borde ställa sig frågan vad det sänder för signaler. Är rättsväsendet kraftlöst gentemot kvinnomisshandlare finns det en risk att samhället också är det. Vad gäller straffskalan förefaller det som att teorin och praktiken har svårigheter att sammanfalla. Straffskalan för grov kvinnofridskränkning sträcker sig från 6 månader upp till 6 års fängelse. Det genomsnittliga straffet låg emellertid på 10.85 månader år 2005, och inget straff som utmättes det året överskred 3 års fängelse. Det ser dock fint ut på pappret.

Det handlar om ett rättsligt svek. Kvinnan, som kanske fått utstå år av misshandel och förtryck, isolation och trakasserier tar mot alla odds mod till sig och anmäler sin man. Hon har gjort precis det som medborgare ska göra om de blir kränkta. Hon har kanske till och med bevis. Kvinnan som säkerligen är bedövd av rädsla från separationen, genomgår en mödosam rättsprocess bara för att bli sviken av rättssystemet på mållinjen. Var finns incitamentet till att genomgå en sådan process om utdelningen i genomsnitt blir ungefär 10 månaders frid och frihet från våld? Att mörkertalet vid just kvinnomisshandel är mycket stort är alltså inte särskilt förvånande. Det är antagligen heller ingen slump att det är just våldsutsatta kvinnor som står för majoriteten av alla självmordsförsök begångna av kvinnor i Sverige. Det lär fortsätta vara så här om inte kvinnan känner att det svenska rättssystemet backar upp henne hela vägen in i mål. För i nuläget är Sverige en fristad för kvinnomisshandlare.

7 Diskussion

Jämställdhet och Sverige – två ord som smakar rätt bittert på tungan efter att ha granskat de tillsammans. Det som verkade som en given kombination – ett koncept att stoltsera med - visade sig inte riktigt fungera i praktiken. Men staten tuggar på utan att grimasera, allt för att vi ska tro att kombinationen är klanderfri och utsökt. Att Sverige internationellt sett anses ligga i toppen på jämställdhetsområdet visar egentligen bara hur bristfällig den globala jämställdheten är.

Vi ligger i topp, men i förhållande till vad? Jag kan springa ett 100 meterlopp mot en 5-åring och en som skadat benet. Jag vinner, men det beror ju bara på att konkurrensen var låg, att mina motståndare inte bjöd något motstånd. Visst, jag kan säga att jag ligger på toppen och lägga mig på soffan och beskåda min guldmedalj. Istället borde jag emellertid försöka bli ännu bättre så att jag har en chans när den skadades ben har läkt och barnet blivit äldre och de står i startgropen redo att tävla. Så skulle i alla fall någon göra som vill uppnå perfektion och inte nöjer sig med ett hyfsat resultat.

Vad kan vi då göra för att bli bättre? Ett steg i rätt riktning vore att implementera hela straffskalan vid grov kvinnofridskränkning. Ett annat är att använda kumulativ straffmätning vid just detta brott. Då skulle varje enskild kränkning straffas, och det är verkligen inte mer än rätt. Det finns en logik i detta resonemang som verkar ha gått folk förbi. Chansen att kvinnan ska kunna bygga upp sitt söndertrasade liv på nytt och att mannen haft tid att komma över sin vrede och eventuella planer på att återvända in i hennes liv ökar ju längre han tvingas sitta i utvisningsbåset. Tiden läker alla sår heter det ju. Jag tror att det stämmer för det mesta, även om det kan bildas ett gräsligt ärr.

USA är en populär stat att hacka på. Vi gör det ofta och gärna, det är ett relativt säkert kort för att få medhåll. Jag söker mig emellertid ut på okänd mark och berömmar denna kontroversiella stat för dess offersyn. Dels för den kumulativa straffmätningen som synliggör alla kränkningar som offret fått utstå, och dels för att staten är beredd att utmäta hårda straff. Det kan faktiskt vara enda sättet för att rättvisan ska segra. Sverige borde också söka sig ut på okänd mark och ta ställning för offret och inte fortsätta gå på sin sedvanligt neutrala väg. För den vägen leder varken till rättvisa eller till optimal jämställdhet.

8 Referenser

Litteratur

Bergmark, Birgitta – Hamne Lundberg, Gunilla, *Stryptag, famntag, klapp eller död*, Carlsson bokförlag, Stockholm, 1995

Bibeln, Svenska kyrkans diakonistyrelses bokförlag, Stockholm, 1975

Bondeson, Ulla V.(ed.), *Crime and Justice in Scandinavia*, Forlaget Thomson A/S, Köpenhamn, 2005

Brottsförebyggande rådet, *Våld mot kvinnor*, BRÅ, Stockholm, 1997

Brottsoffermyndigheten – Uppsala Universitet, *Slagen dam – Mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige – en omfångsundersökning*, Åströms tryckeri AB, Umeå, 2001

Frivilligorganisationernas fond för mänskliga rättigheter, *Konventionssamling i mänskliga rättigheter och humanitär rätt*, Norstedts Juridik AB, Stockholm 1997

Följande har använts:

Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna, inledningen

Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter

Gunner, Göran – Namli, Elena (red.), *Allas värde och lika rätt – Perspektiv på mänskliga rättigheter*, Studentlitteratur, Lund, 2005

Heimer, Gun – Posse, Barbro (red.), *Våldsutsatta kvinnor – samhällets ansvar*, Studentlitteratur, Lund, 2003

Jareborg, Nils – Zila, Josef, *Straffrättens påföljdslära*, Norstedts Juridik, Stockholm, 2007

Övrigt referens material

Apropå, *Våldsbrott ger ofta minimistraff*, 2/2007 http://www.bra.se/extra/pod/?action=pod_show&id=822&module_instance=12&apropa=true, 2008-01-02

BRÅ, *Besöksförbud- De berörda och deras erfarenheter*, rapport 2007:2, http://www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=Bes%F6ksf%F6rbud.pdf&url=/dynamaster/file_archive/070221/9742486d3e989f62c2226f4c087203f2/Bes%F6ksf%F6rbud07%5fwebben.pdf, 2008-01-02

BRÅ, *Kriminalstatistik 2006*, http://www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=2007_20_Kriminalstatistik_2006.pdf&url=/dynamaster/file_archive/070831/86fa2196a6080b5b3f4568adece972d0/2007%255f20%255fKriminalstatistik%255f2006.pdf,

2008-01-02

BRÅ, *Narkotikastatistik 2006 – Personer lagförda för narkotikabrott* http://www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=Narkotikastatistik%202006.pdf&url=/dynamaster/file_archive/071031/e921dc9d58f20a07a9a0290cfbfad3ff/53090%255flow.pdf, 2008-01-02

BRÅ, *Nya regler i lagen om besöksförbud – Delrapport*, 2005, http://www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=Nyaregler.pdf&url=/dynamaster/file_archive/050630/504672a6c9d18d1e1f521819cca4ca82/Nyaregler.pdf, 2008-01-02

BRÅ, *Statistik över anmälda brott 2006*, http://www.bra.se/extra/pod/?action=pod_show&module_instance=21&id=23&statsType=100&statsCounty=La&Year=2006&type=1, 2008-01-02

BRÅ, *Statistik över uppklarade brott 2006*, http://www.bra.se/extra/pod/?action=pod_show&module_instance=21&id=67&statsType=170&statsCounty=La&Year=2006&type=1, 2008-01-02

CEDAW A 56/38 (2001) – Concluding Observations

Regeringens Proposition 1997/98:55, *Kvinnofrid*, <http://www.regeringen.se/content/1/c4/22/66/5406e038.pdf>, 2008-01-02

Socialstyrelsen, *Meddelandeblad (angående skyddade personuppgifter)*, <http://www.socialstyrelsen.se/NR/rdonlyres/44AAB523-FC95-4D6A-93FB-4847CE63D57F/3520/200516.pdf>, 2008-01-02

SOU 2004:1, *Ett nationellt program om personsäkerhet*, 28 januari 2004, <http://www.regeringen.se/content/1/c4/03/92/0aa9933b.pdf>, 2008-01-02

SOU 2004:21, *Slag i luften – en utredning om myndigheter, mansvåld och makt*, 13 december 2004, <http://www.regeringen.se/content/1/c6/03/54/31/93c7f12d.pdf>, 2008-01-02

Svenskförfattningssamling (SFS), <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3910>, 2008-01-02

WEF, *The Global Gender Gap Report 2007*, <http://www.weforum.org/pdf/gendergap/report2007.pdf>, 2008-01-02

Åklagarmyndigheten, *Domstolarnas påföljdspraxis vid vissa brott*, http://www.aklagare.se/upload/Media/Nyheter/Domstolarnaspafoljdspraxis_inlaga.pdf, 2008-01-02

Åklagarmyndigheten, *Domstolarnas påföljdspraxis vid vissa brott - sammanfattning* <http://www.aklagare.se/upload/Media/Nyheter/Sammanfattning%20P%C3%A5f%C3%B6ljdspraxis.pdf>, 2008-01-02